

K+F trendek a KSH statisztikai adatai alapján

Megjelentek a Központi Statisztikai Hivatal 2016-ra vonatkozó végleges statisztikai adatai a hazai kutatás-fejlesztési (K+F) tevékenység jellemzőiről. A közölt adatsorokból a [korábban közölt gyorsjelentés](#) statisztikáit megerősítve, további részletek ismerhetők meg, többek között, a hazai K+F ráfordítás és tudományterületek szerinti megoszlásáról. A hazai kutatás-fejlesztést ösztönző forrásbőség hatása hosszabb távon jelenhet meg az adatokban.

A K+F ráfordítások összege 2016-ban 427,2 milliárd forintot tett ki. **AK+F ráfordítás** a kutatás-fejlesztési célra rendelkezésre álló pénzügyi források **tényleges felhasználását** jelenti. A 2015. évi 162,2 milliárd forintról 2016-ban 112,1 milliárd forintra csökkent a költségvetési forrásból felhasznált K+F célú ráfordítás. **A tényleges költségvetési ráfordítások visszaesésében szerepet játszott**, hogy 2016-ban már nem történt kifizetés a 2007-2013-as uniós költségvetési programidőszak pályázataihoz kapcsolódóan, ugyanakkor a [Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból](#) és az uniós operatív programok forrásaiból (Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program, GINOP és Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program, VEKOP) a korábbi évekhez képest jelentősen megnövekedett 2016-os kifizetés még nem generált olyan mértékű **forrásfelhasználást**, ami a statisztikákban is visszatükröződik. (A statisztikai adat a forrás felhasználását méri, ami nem egyezik meg az NKFI Alapból az egyes projektek részére történt kifizetésekkel. A projektek hosszabb időt, akár több éves időtartamot is igényelhetnek és nem illeszkednek a naptári évhez, ezért a 2016-ban kifizetett összeg még nem jelenik meg teljesen a KFI ráfordítások 2016-ra vonatkozó adataiban.) A GDP-arányos K+F ráfordítás 2016-ban 1,22%-os lett (2015-ben ez a mutató 1,39% volt).

Vállalati és állami K+F ráfordítások aránya

A K+F ráfordítási adatok időben változó alakulása és az uniós ciklusok közötti összefüggés arra utal, hogy az állami és pályázati forrásoknak jelentős szerepe van a K+F folyamatok finanszírozásában.

A K+F ráfordítások az alábbi négy forrásból tevődnek össze: vállalati, állami költségvetésből, nonprofit forrásokból, külföldi forrásokból felhasznált összegek. A költségvetési források közé tartoznak többek között az uniós Strukturális Alapokból és a hazai Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból (NKFI Alap) **felhasznált** támogatások is, amelyek a magyar kutató-fejlesztő vállalkozások, valamint a kutatóhelyek ösztönzését és fejlesztését szolgálják. A négy forrás együttesen adja ki a hazai K+F ráfordításokat. A vállalkozói szféra által biztosított K+F források folyamatosan növekednek. A K+F források nagy részét, 56%-át a vállalati szektor biztosította 2016-ban. (2015-ben 49%-ot, tíz évvel ezelőtt, 2006-ban a ráfordításoknak még kevesebb mint a felét, 43%-át nyújtotta a vállalati szféra.) Az előző évhez képest az arány növekedése csak részben magyarázható a vállalkozások megnövekedett ráfordításával, az arány változásának oka inkább az állami források arányának csökkenése.

A vállalkozások esetében leginkább jellemző 2016-ban, hogy az állami források aránya kisebb a vállalkozások K+F ráfordításában. A vállalkozások részt vesznek közös projektekben egyetemekkel, közfinanszírozású kutatóhelyekkel, illetve igénybe veszik ezek szolgáltatásait és 2016-ban a felsőoktatás esetében a ráfordítások 10%-át, a kutatóintézetek esetében 6%-át adta a vállalkozói szektor. Az 500 fő feletti vállalkozások adják a K+F ráfordítások 60%-át, a teljes K+F foglalkoztatotti létszámon belül azonban a kis- és középvállalkozások aránya is jelentős, mivel a kutatók 11,7%-a ezeknél a cégeknél dolgozik.

A K+F ráfordítások szakterületi jellemzői

A vállalkozások esetében a műszaki tudományok dominálnak, a K+F ráfordítások 76%-át ezen a területen használják fel. A 2015-ös 230,1 milliárd forintról 2016-ra 242,3 milliárd forintra nőtt a ráfordítás a műszaki területen. A vállalkozásoknál kimutatható ráfordítás-csökkenés elsősorban a természettudományoknál érhető tetten (91,9 Mrd forintról 54,4 Mrd forintra csökkent a ráfordítás.) Csökkent még az orvostudományhoz köthető ráfordítások alakulása, és nőtt az agrárkutatásokat támogató K+F ráfordítás. A felsőoktatási intézmények esetében nincsen ilyen erős dominanciája egyik területnek sem. A legtöbb ráfordítás a természettudomány területét érintette, amely kisebb mértékben ugyan, de itt is csökkenést mutat.

A kutatói létszám alakulása és a kutatási eredmények nemzetközi láthatósága

Az előzetes KSH-adatok alapján a kutatók száma közel 500 fővel nőtt 2016-ban az előző évhez képest. A teljes K+F létszám azonban csökkenést mutat, mivel ez a létszám magába foglalja a kutatók mellett a segédszemélyzetet is. A 2016-os adatok szerint a csökkenés oka egyértelműen a segédszemélyzet számának csökkenése.

A tudományos munka eredményességének legfontosabb jelzőszáma a publikációk alakulása. A 2016-os adatok szerint kis mértékben nőtt a magyar kutatók idegen nyelvű szakfolyóiratokban megjelent cikkeinek száma (14 703-ról 2016-ban 14 872-re nőtt). Ugyanakkor az összes publikációk száma 2016-ban némileg csökkent az előző évhez képest.

A 2016-os év ráfordításai, azaz a tényleges felhasználást ismertető adatok statisztikailag még nem tükrözik az alábbi, számszerűen már ismerhető folyamatokat:

- A Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból (NKFI Alap) történt kifizetések összege jelentősen nőtt 2016-ban, mert az egy évvel korábbi 53 milliárd után 83 milliárd forintot fordítottak KFI célú programokra, projektekre.
- A Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFI Hivatal) szakpolitikai koordinációjával kidolgozott versenypályázati portfólió ipari-egyetemi összefogást ösztönző konstrukcióiból több mint 156 milliárd forintos keretösszegű forrásról született támogatói döntés 2015. óta.

- Emellett 2015. óta összességében több mint 480 milliárd forint kutatás-fejlesztési és innovációs célú programokat ösztönző pályázati keretösszege született támogatói döntés, amelyekhez kapcsolódóan a KFI célú forrásfelhasználás a későbbi évek statisztikáiban tükröződik majd.
- A vállalati innováció támogatására 2015. óta mintegy 115 milliárd forint kutatás-fejlesztési és innovációs célú uniós és magyar forrásról született támogatói döntés.
- A felfedező kutatást támogató új felhívások éves keretösszege 2014-es 5,7 milliárd forintról 2017-re 12 milliárd forintra nőtt.
- A NKFI Hivatal versenypályázati rendszere emellett jelentősen ösztönzi a kutatási infrastruktúra fejlesztését, 2015. óta összességében közel 140 milliárd forintos keretösszeggel támogatták a kutatási infrastruktúra megújítását célzó programokat.
- A kutatói létszám hosszú távú növekedésének elősegítése mellett a mennyiségi mutatót minőségi célokkal szükséges kiegészíteni. A versenypályázati rendszer a kutatói életpálya vonzóvá tételét és a kutatóhelyek fenntartható, versenyképes működéséhez szükséges kutatói létszám biztosítását igyekszik elősegíteni. Így például a [megújult kutatási témapályázatokkal, illetve a tudományos fokozattal már rendelkező kutatókat támogató posztdoktori felhívással](#). Új tudástranszfer modell kerül kialakításra a [felsőoktatási és ipari együttműködési központok \(FIEK\) létrehozását ösztönző konstrukciókban](#), amelyben a vállalati és akadémiai kutatók eredményes együttműködése a cél.

Budapest, 2017. október 12.